

Gezonde honden vragen goed beleid

Naar een toekomstbestendige benadering van
gezondheid, welzijn en verantwoord fokken

INHOUDSOPGAVE

1. Aanleiding en context
2. Wat wij niet bepleiten
3. Hoe zijn we hier gekomen?
4. Framing en publieke beeldvorming
5. Gezondheid vraagt wetenschappelijke precisie
6. Uiterlijke kenmerken als indicator - niet als beleidsdoel
7. Wetenschappelijke context
8. Populatiegezondheid en genetische duurzaamheid
9. Maatschappelijke realiteit
10. Juridische en beleidsmatige context
11. Ruimte voor beleidsherorientatie
12. Onze oproep aan stakeholders
13. Oproep tot gezamenlijke invulling binnen twaalf maanden

Slotverklaring | Ondertekening | Bronvermelding

Executive Summary

De gezondheid en het welzijn van honden verdienen maximale maatschappelijke aandacht. Het uitgangspunt dat met dieren niet zodanig mag worden gefokt dat gezondheid of welzijn wordt benadeeld, zoals verankerd in de Wet dieren en het daarop gebaseerde dierenwelzijnsbeleid, wordt volledig onderschreven.

De directe aanleiding voor dit position paper ligt in de maatschappelijke en beleidsmatige discussie rondom brachycefale honden. Tegelijkertijd reikt de onderliggende beleidsvraag verder dan deze specifieke groep alleen. Wanneer gezondheid centraal wordt gesteld in regelgeving, is het aannemelijk dat vergelijkbare discussies zich in de toekomst ook zullen uitstrekken tot andere honden met specifieke uiterlijke, erfelijke of functionele kenmerken.

Onze kernboodschap is helder: gezondheid vraagt een integrale benadering. Uiterlijke kenmerken kunnen signalen zijn, maar mogen niet worden verheven tot zelfstandig beleidsdoel. Functionele gezondheid en aantoonbare welzijnsuitkomsten verdienen zwaarder gewicht. Populatiegezondheid en genetische duurzaamheid

moeten integraal onderdeel zijn van beleid. Verantwoord en transparant fokbeleid moet onderdeel van de oplossing blijven. Beleidsinstrumenten moeten effectief, proportioneel, juridisch houdbaar en wetenschappelijk zorgvuldig zijn.

Daarbij is van belang dat beleid in de praktijk niet onbedoeld vooral de transparante, geregistreerde fokkerij raakt, terwijl minder controleerbare fokstromen buiten beeld blijven. Een beleidskader dat verantwoord fokken mogelijk houdt, sluit ook aan bij de uitgesproken lijn dat fokkerij niet onmogelijk moet worden gemaakt.

Recente bestuursrechtelijke ontwikkelingen onderstrepen het belang van een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde en proportionele beoordelingssystematiek. Ook wanneer een beoordelingssystematiek in algemene zin aanvaardbaar is, moet ruimte blijven voor zorgvuldige motivering, bestuurlijke heroverweging en proportionele toepassing in concrete gevallen.

Wij pleiten daarom niet voor minder ambitie op dierenwelzijn, maar voor grotere precisie in hoe gezondheidsdoelen worden gerealiseerd.

1. Aanleiding en context

De maatschappelijke aandacht voor gezondheid en welzijn van honden is terecht en noodzakelijk. De discussie rondom brachycefale honden heeft deze urgentie scherp zichtbaar gemaakt. Tegelijkertijd reikt de fundamentele beleidsvraag verder dan deze specifieke groep.

Wanneer uiterlijke kenmerken, erfelijke eigenschappen of rasgebonden risico's aanleiding vormen voor beleidsinterventie, ontstaat een bredere systemische vraag: welke uitgangspunten moeten leidend zijn voor toekomstig gezondheidsbeleid ten aanzien van honden? Wat vandaag geldt voor brachycefale honden, kan morgen relevant zijn voor andere honden met specifieke morfologische of erfelijke kenmerken.

Dit position paper beoogt bij te dragen aan beleid dat gezondheid daadwerkelijk verbetert, juridische houdbaarheid versterkt en maatschappelijk verantwoord uitvoerbaar blijft.

2. Wat wij niet bepleiten

Dit document is geen verdediging van ongezonde fokpraktijken, geen pleidooi voor afzwakking van dierenwelzijnsdoelstellingen en geen poging om maatschappelijke zorgen te bagatelliseren. Evenmin bepleiten wij uitstel omwille van uitstel of uitzonderingsposities zonder objectieve rechtvaardiging.

Juist omdat dierenwelzijn centraal staat, pleiten wij voor beleid dat aantoonbaar effectief is. Gezondheidsbeleid moet niet alleen goed bedoeld zijn, maar ook leiden tot meetbare verbetering voor individuele dieren en voor populaties als geheel.

3. Hoe zijn we hier gekomen?

Complexe gezondheidsvraagstukken worden in urgente maatschappelijke discussies vaak teruggebracht tot eenvoudige beleidsinstrumenten. Dat is begrijpelijk: beleid vraagt om duidelijkheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

Maar wanneer complexe gezondheidsvraagstukken te sterk worden gereduceerd tot enkelvoudige indicatoren of zichtbare kenmerken, ontstaat het risico dat het instrument zich verwijderd van het werkelijke doel: het bevorderen van gezondheid en welzijn van individuele dieren én duurzame populaties.

De uitdaging is daarom niet om eenvoud te vermijden, maar om te voorkomen dat bestuurlijke eenvoud de plaats inneemt van inhoudelijke juistheid.

4. Framing en publieke beeldvorming

In het debat over hondengezondheid zijn vereenvoudigende frames ontstaan, zoals dierenwelzijn versus liefhebbers, gezondheid versus rashonden en uiterlijk versus welzijn.

Pleiten voor nuance, wetenschappelijke precisie of alternatieve benaderingen is geen ontkenning van gezondheidsproblemen. Het onderscheid ligt niet tussen handelen en niet handelen, maar tussen beleid dat eenvoudig oogt en beleid dat daadwerkelijk werkt.

Een vruchtbaar debat vraagt dat zor-

gen over dierenwelzijn serieus worden genomen én dat beleid zorgvuldig wordt getoetst aan effectiviteit, proportionaliteit en uitvoerbaarheid.

5. Gezondheid vraagt wetenschappelijke precisie

Gezondheid is niet eendimensionaal. Gezondheid wordt beïnvloed door anatomie, genetische aanleg, conditie, management, omgevingsfactoren, populatiestructuur, selectiebeleid, individuele variatie en functionele belastbaarheid.

Er bestaat breed wetenschappelijk draagvlak voor de constatering dat bepaalde uiterlijke kenmerken gepaard kunnen gaan met verhoogde gezondheidsrisico's. Dat moet serieus worden genomen. Maar die constatering leidt niet automatisch tot de conclusie dat één enkele uiterlijke maat ook de meest geschikte beleidsgrondslag vormt.

Een zorgvuldige benadering onderscheidt tussen risicofactoren, klinische symptomen, functionele beperkingen en daadwerkelijke welzijnsuitkomsten. Juist dat onderscheid is essentieel om dieren die werkelijk risico lopen beter te beschermen.

6. Uiterlijke kenmerken als indicator - niet als beleidsdoel

Uiterlijke kenmerken kunnen relevante signalen of risicofactoren zijn. Zij zijn zichtbaar, relatief eenvoudig meetbaar en bestuurlijk aantrekkelijk vanuit handhaafbaarheid.

Maar praktische toepasbaarheid is niet hetzelfde als wetenschappelijke volledigheid. Beleid behoort zich te richten op aantoonbaar welzijn, daadwerkelijk functioneren, objectieve gezondheidsuitkomsten en duurzame populatiegezondheid - niet op uiterlijk als zelfstandig beleidsdoel.

Daarom moeten uiterlijke kenmerken worden gebruikt als onderdeel van een bredere risicobeoordeling, niet als enige beslissende toets.

7. Wetenschappelijke context

De craniofaciale ratio (CFR) heeft binnen beleidsdiscussies begrijpelijk aandacht gekregen als praktische indicator. Vanuit bestuurlijk perspectief zijn meetbaarheid, uniformiteit en handhaafbaarheid aantrekkelijk. Maar we-

tenschappelijke en bestuurlijke bruikbaarheid zijn niet identiek.

Analyses zoals die van Richard Gill plaatsen kritische kanttekeningen bij stellige conclusies op basis van vereenvoudigde datasets. Functionele gezondheid verdient daarom zwaarder gewicht. Bij brachycefale honden betekent dit onder andere respiratoire belastbaarheid, thermoregulatie, inspanningstolerantie en klinische symptomen.

Onderzoek van Ladlow en collega's onderstreept dat gezondheidsrisico's multifactorieel zijn. Dit ondersteunt een benadering waarin morfologische indicatoren worden gecombineerd met functionele beoordelingen, veterinaire gegevens en populatiegerichte monitoring.

8. Populatiegezondheid en genetische duurzaamheid

Toekomstbestendig gezondheidsbeleid mag zich niet uitsluitend richten op individuele selectiecriteria. Duurzame gezondheidsverbetering wordt mede bepaald door genetische diversiteit, effectieve populatiegrootte, in-teeltontwikkeling, selectie-intensiteit en behoud van genetische spreiding.

Een te dominante focus op één enkel criterium kan onbedoeld genetische diversiteit verkleinen, andere gezondheidsrisico's versterken en populatiestructuren verzwakken.

Een verantwoord beleidskader moet daarom expliciet meewegen of een maatregel op populatieniveau bijdraagt aan duurzame gezondheidswinst, of juist leidt tot verschraling, ontwijkgedrag of verplaatsing naar minder controleerbare circuits.

9. Maatschappelijke realiteit

De vraag naar honden verdwijnt niet. Er blijft maatschappelijke vraag bestaan naar honden met uiteenlopende eigenschappen, functies, raskenmerken en karakteristieken.

Wanneer verantwoord fokbeleid onvoldoende ruimte krijgt, ontstaat risico op verschuiving naar minder transparante en minder controleerbare circuits. Verantwoord fokbeleid moet daarom onderdeel van de oplossing blijven.

Dit is ook van belang voor de verhouding tussen honden met stamboom en honden zonder stamboom. De huidige beleidsmatige benadering is formeel geformuleerd via algemene kenmer-

ken en criteria, maar kan in de uitvoering verschillend uitwerken voor herkenbare rassen of rastypen. Daardoor ontstaat het risico dat juist de geregistreerde en controleerbare fokkerij steviger wordt geraakt dan fokkerij zonder vergelijkbare transparantie, registratie of toetsbare gezondheidsdata.

Transparante fokkerij, gegevensverzameling, gezondheidsmonitoring en samenwerking met rasverenigingen en dierenartsen bieden meer structurele gezondheidswinst dan beleid dat verantwoord aanbod verdringt zonder de vraag te verminderen.

10. Juridische en beleidsmatige context

Recente bestuursrechtelijke ontwikkelingen rond dierenwelzijn en beoordelingssystematieken zijn ondersteunend aan dit position paper. Zij bevestigen dat beleidskeuzes rond dierenwelzijn moeten berusten op objectieve criteria, wetenschappelijke onderbouwing, zorgvuldige advisering en een transparante beoordelingssystematiek.

Daaruit volgt dat dierenwelzijn een zwaarwegend publiek belang is en dat de overheid beoordelingsruimte kan hebben wanneer zij handelt op basis van een zorgvuldige, wetenschappelijk onderbouwde risicoanalyse.

Tegelijk volgt daaruit een belangrijke proportionaliteitsles. Een op zichzelf aanvaardbare systematiek mag niet mechanisch worden toegepast wanneer concrete feiten, domesticatie, maatschappelijke inbedding, beschikbare houderijkennis of uitvoeringsaspecten aanleiding geven tot nadere bestuurlijke afweging.

Voor het beleid rond hondengezondheid volgt hieruit geen vrijbrief om gezondheidsrisico's te relativiseren. Wel volgt eruit dat regelgeving sterker wordt wanneer zij niet uitsluitend steunt op één zichtbaar kenmerk, maar op een samenhangende beoordeling van risico, functioneren, welzijnsuitkomst, wetenschappelijke onzekerheid, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en populatie-effecten.

Een dergelijke samenhangende beoordeling voorkomt bovendien dat beleid als willekeurig wordt ervaren. Wanneer de overheid in de praktijk specifiek kijkt naar bepaalde rassen of rastypen, terwijl de beleidsregel zelf vooral algemene kenmerken benoemt, vraagt dat om extra transparantie in onderbouwing, toepassing en handhaving.

Deze juridische context ondersteunt daarmee de centrale lijn van dit position paper: effectief dierenwelzijnsbeleid vraagt niet om minder normering, maar om betere normering.

11. Ruimte voor beleidsherorientatie

Voortschrijdend wetenschappelijk inzicht, nieuwe functionele beoordelingsmethoden en bredere systeemoplossingen zijn geen redenen om gezondheidsambities af te zwakken, maar juist aanleiding om beleid verder te verbeteren.

Gezondheidsdoelen zijn te belangrijk om vast te houden aan instrumenten uitsluitend omdat zij bestuurlijk eenvoudig zijn. De vraag moet steeds zijn of het gekozen instrument de beste bijdrage levert aan aantoonbare gezondheidswinst, juridisch standhoudt en maatschappelijk uitvoerbaar is.

Een heroriëntatie kan bestaan uit een combinatie van functionele gezondheidstesten, objectieve veterinaire beoordeling, populatiegenetische monitoring, transparante fokdata, gerichte handhaving tegen onverantwoorde fokpraktijken en periodieke evaluatie van beleidscriteria.

13. Oproep tot gezamenlijke invulling binnen twaalf maanden

Meer dan ooit bestaat het besef dat samenwerking noodzakelijk is. Die bereidheid is er.

Wij roepen daarom op om binnen de komende twaalf maanden gezamenlijk invulling te geven aan een toekomstgerichte gezondheidsaanpak zoals in dit position paper beschreven.

Die gezamenlijke invulling moet gericht zijn op concrete beleidsverfijning: het verder integreren van wetenschappelijke inzichten, het nadrukkelijker positioneren van functionele gezondheidsbeoordeling, het integraal meewegen van populatiegezondheid, het ontwikkelen van proportionele beleidsinstrumenten en het vormgeven van breed gedragen samenwerking.

Het doel is nadrukkelijk niet vertraging, maar betere uitvoering. De sector accepteert dat gezondheid centraal staat en vraagt om beleid dat gebaseerd is op functionele gezondheid, populatiegezondheid, wetenschappelijke onderbouwing en proportionele uitvoering. Beleidsmedewerkers, politiek, dieren-

artsen, kynologische organisaties en rasverenigingen kunnen dit position paper gebruiken als basis voor een beleidsmatige route die gezondheid versterkt zonder verantwoord fokken onnodig onmogelijk te maken.

Slotverklaring

De vraag is niet of we moeten handelen.

De vraag is of we bereid zijn het goed te doen.

Gezonde honden vragen om beleid dat effectief, wetenschappelijk zorgvuldig, proportioneel en maatschappelijk verantwoord is. Dat is de enige duurzame route naar echte gezondheidsverbetering.

Samengesteld door:

Stichting Welzijn voor de Hond
Guido Geerts
Contact: info@welzijnvoordehond.nl

Met medewerking van de 24 Rassen
Bull Mastiff Vereniging Nederland
John Williams - Voorzitter
Contact: j.l.williams@ziggo.nl

Eerste Gezelschapshonden
Club Nederland
Erik Nienhuis - Voorzitter
Contact: voorzitter@egcn.nl

Staffordshire Bull Terrier Club
Nederland
Sara van Wijk & Bianca Janssen
- Bestuursleden
Contact: redactie@sbtcn.nl

Bronvermelding

Wetgeving, beleid en rechtspraak

- Wet dieren
- Besluit houders van dieren
- Beleidsregel brachycefale honden
- Tweede Kamer, Aankomst Handelingen 2025-2026 nr. 1257
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, 28 mei 2026, ECLI:NL:CBB:2026:210
- Rechtspraak.nl, nieuwsbericht 28 mei 2026: "Minister LNVN moet kijken of huis- en hobbydierenlijst kan worden uitgebreid"
- Europees Parlement (2026), Regulation on the welfare and traceability of dogs and cats

Wetenschappelijke literatuur

- Gill, R.D. (2022). Critical analysis of CFR-related interpretations
- Ladlow et al. (PLOS ONE, 2026)
- Cambridge BOAS Grading Scheme
- Ekenstedt et al. Canine population genetics
- Aanvullende internationale veterinaire literatuur

Vormgeving: Danielle Baauw Schuijren
Gewoon Samen Media
www.gewoonsamenmedia.com
06 - 14 32 71 07